

LANDINRICHTINGSPROJECT SWETTE-DE BURD

Startnotitie voor de Milieu-Effectrapportage

(Foto KLM Aerocarto NV)

INHOUD

BLZ.

1.	INLEIDING.....	1
1.1.	Achtergrond.....	1
1.2.	De initiatiefnemer.....	1
1.3.	Het bevoegd gezag.....	1
1.4.	Opbouw van deze startnotitie.....	1
1.5.	Rol van de inspraak.....	1
2.	AANLEIDING.....	3
2.1.	Voorgeschiedenis landinrichting.....	3
2.2.	Gebiedsbeschrijving.....	3
2.3.	Kaderstellend beleid.....	7
2.4.	Knelpunten en wensen.....	10
3.	HET VOORNEMEN.....	13
3.1.	Algemeen.....	13
3.2.	Doelstellingen en activiteiten.....	13
3.3.	Alternatieven.....	16
4.	GLOBALE AANDUIDING MILIEU-EFFECTEN.....	18
5.	PROCEDURE, RAPPORTAGE EN INSPRAAK.....	20
5.1.	Stappen in de procedure.....	20
5.2.	Onderdelen MER.....	20
5.3.	Reacties en nadere informatie.....	21
	Literatuurlijst.....	22

Bijlagen

1. Kaart met grens Swette - De Burd

1. INLEIDING

1.1. Achtergrond

Het landinrichtingsproject "Swette-De Burd" is in 1992 op het Voorbereidings-schema Landinrichting geplaatst. De in 1993 benoemde Landinrichtingscommissie bereidt het landinrichtingsplan voor dit project voor. Landinrichtingsprojecten doorlopen vanaf 1 september 1994 de procedure van de milieu-effect rapportage (m.e.r.). Deze startnotitie vormt daarvan het begin. De m.e.r.-procedure heeft betrekking op het besluit van het Provinciaal Bestuur van Friesland over het landinrichtingsplan "Swette-De Burd". Het betreft volgens de Wet Milieubeheer de vaststelling van het landinrichtingsplan ingevolge artikel 81 van de Landinrichtingswet.

1.2. De initiatiefnemer

Deze startnotitie is opgesteld door de Landinrichtingscommissie die verantwoordelijk is voor de planvorming en daarmee initiatiefnemer van deze m.e.r.-plichtige activiteit. De startnotitie biedt informatie ten behoeve van de opstelling van de zogenaamde richtlijnen voor het op te stellen milieu-effectrapport (MER). Op deze startnotitie kan iedereen inspreken.

1.3. Het bevoegd gezag

Gedeputeerde Staten van Friesland zijn bevoegd gezag en daarmee bevoegd om over de activiteit van de initiatiefnemer een besluit te nemen. Het bevoegd gezag stelt de richtlijnen vast en beoordeelt het uiteindelijke MER.

1.4. Opbouw van deze startnotitie

Na deze inleiding wordt in hoofdstuk 2 achtergrondinformatie over het project en het gebied gegeven. Vervolgens worden knelpunten besproken. In hoofdstuk 3 worden de doelstellingen van het project vertaald in mogelijke activiteiten ondergebracht in zogenaamde alternatieven die in het kader van de planvorming overwogen worden. In hoofdstuk 4 wordt globaal behandeld welke milieu-effecten zijn te verwachten van de activiteiten genoemd in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 5 wordt de totale m.e.r.-procedure beschreven en inhoudelijk ingegaan op het eindproduct van de m.e.r.-procedure tijdens de planvormingsfase, nl. het milieu-effect rapport (MER). Tenslotte wordt aangegeven hoe gereageerd kan worden op de inhoud van deze startnotitie.

1.5. Rol van de inspraak

De landinrichtingscommissie is verantwoordelijk voor de opstelling van het Milieu Effect Rapport (MER). Het doel van dit MER is om de besluitvorming rond het landinrichtingsproject op een systematische wijze te voorzien van informatie over de milieugevolgen van het landinrichtingsplan. Het MER is dus een hulpmiddel bij de besluitvorming. Wat er in het MER moet worden besproken wordt

weergegeven in de zgn. Richtlijnen, welke door GS worden opgesteld. De inhoud van de Richtlijnen wordt o.a. bepaald door de inhoud van de Startnotitie en door de uitkomsten van de inspraak. Het gaat er bij deze inspraak niet om het indienen van bezwaren tegen de planvorming als zodanig, maar met name om GS te adviseren over de in het MER te beschrijven milieu-effecten en de te onderzoeken alternatieven.

In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de gehele m.e.r.-procedure en aan wie eventuele reacties kunnen worden toegezonden.

2. AANLEIDING EN DOEL

2.1. Voorgeschiedenis landinrichting

Voor het onderhavige gebied zijn in 1975 vier verzoeken om landinrichting ingediend door respectievelijk het waterschap De Burd, het waterschap Het Koningsdiep, de gemeente Utingeradiel en de drie landbouworganisaties in Friesland. Op 9 oktober 1990 is door de Stichting Friese Milieuraad en It Fryske Gea een aanvraag ingediend voor herinrichting van het gebied "Princenhof/Alde Feanen" en omgeving, waarvan Swette-De Burd een onderdeel vormt.

In 1992 is het project "De Burd en het Swettegebied" op het Voorbereidingsschema Landinrichting geplaatst. Met de plaatsing op het voorbereidingsschema is het landinrichtingsproject in voorbereiding genomen. Hierbij bleek herinrichting de aangewezen vorm van landinrichting. De naam van het project is in 1993 bij de installatie van de Landinrichtingscommissie gewijzigd in "Swette-De Burd".

De oppervlakte van "Swette-De Burd" bedraagt circa 2380 ha. Een kaart met de begrenzing van het gebied wordt gegeven in bijlage 1. Er is een voorstel voor een (beperkte) wijziging van de grens in voorbereiding.

2.2. Gebiedsbeschrijving

Bodemgesteldheid en grondgebruik

De herinrichting "Swette-De Burd" ligt ten noord-oosten van Akkrum en maakt deel uit van het Lage Midden van Friesland.

Het gebied bestaat grotendeels uit diepe veenweidegronden met een opbouw van 2 à 3 meter veen afgedekt met klei. Het veenpakket rust op dekzand met direct daaronder keileem. Het kleidek varieert in dikte van meer dan 0,4 m in het westen tot 0,2 à 0,3 m in het oosten. Langs de zuidgrens van het Swettegebied loopt de rivier De Boarn. De kleidikte langs de oever van De Boarn is groter. De Burd en het Swettegebied worden gescheiden door de meren van de Wide Ie. De cultuurgronden zijn in gebruik als grasland. De omringende wateren rondom "Swette-De Burd" zijn van grote betekenis voor de vaarrecreatie.

Langs de meeroevers, vooral op De Burd, staan enkele tientallen recreatie-woningen.

In het Swettegebied liggen 2 kleine petgaten-complexen als gevolg van verveening; daarbuiten is er in dit gebied niet verveend. In het westelijk deel van het Swettegebied ligt de Botmar met oeverlanden binnen de gebiedsgrens.

Visueel-ruimtelijke opbouw

Visueel-ruimtelijk wordt het gehele gebied gekenmerkt door een grote ruimte-maat, plaatselijk vormen de weinig verdichte linten een zekere ruimtebegrenzing, echter de nabijheid van de wateren en meren bevestigen het idee van de zeer weidse ruimten.

Zeer kenmerkend voor dit gebied is de steeds terugkerende grens tussen land en water, veelal geaccentueerd door kaden en rietkragen. De eilanden "De Burd" en "It Eilân" vormen hiervan de meest sprekende voorbeelden.

De ontsluiting van het gebied beperkt zich tot enkele wegen. De boerderijen zijn vroeger voor het merendeel op de vaarwegen georiënteerd geweest. Dit geldt zowel voor de boerderijen op de eilanden als langs de Wide Ie, de Botmar en de Boarn. In het Swettegebied is een aantal jongere ontginningsboerderijen gele-

gen.

De hoofdverkavelingsrichting in het Swettegebied is in het zuiden opstrekkend vanuit de Boarn. Deze richting wordt geaccentueerd door het relatief hoge water in de sloten. De verkaveling van de ontginningspolder De Vlierbosch is voornamelijk geënt op 2 wegen, een resultante van de ontginning in de 50-er jaren. De verkaveling van "It Eilân" is blokvormig waarbij een bepaalde hoofdrichting vanuit de Ee aangeduid kan worden. Op De Burd heeft de verkaveling zowel opstrekkende als blokvormige kenmerken.

Wonen en verkeer

De Burd is een eiland ontsloten via een gemeentelijk pontveer over het Prinses Margrietkanaal. Dit kanaal is een druk bevaren grootscheeps vaarwater. Op het eiland liggen uitsluitend wegen ter ontsluiting van de boerderijen en woningen. In het Swettegebied liggen evenmin belangrijke doorgaande wegen. Vanuit Akkrum, Aldeboarn in het zuiden en vanuit De Veenhoop in het noordoosten is het gebied door plattelandswegen ontsloten. Het noordelijk deel van het Swettegebied wordt gevormd door het eiland "It Eilân", vanaf de zuidkant ontsloten via een particuliere pont en een openbaar voetveer.

De Wide Ie tussen De Burd en het Swettegebied en de Pikmar zijn druk bevaren watersportgebieden.

De dorpen Grou, Akkrum en ook Aldeboarn hebben een goed voorzieningenniveau.

Land- en tuinbouw

Volgens de CBS-Landbouwtelling van 1992 (1) zijn er 44 (geregistreerde) land- en tuinbouwbedrijven, waarvan de bedrijfsgebouwen gelegen zijn binnen de grens van het gebied "Swette-De Burd". Hiervan zijn er 40 grote bedrijven (20 N.g.e.* of meer) en 4 kleine bedrijven (minder dan 20 N.g.e.*). De 44 bedrijven hebben circa 1.921 ha cultuurgrond, waarvan 1.894 ha bij de grote bedrijven in gebruik.

In onderstaande tabel is een aantal gegevens over de grote bedrijven samengevat.

Tabel 1 Een aantal kenmerken van de grote bedrijven.

Aantal	Kavels per bedrijf	Gemid. kavel- grootte (ha)	Gemid. per- ceels- grootte (ha)	Gemid. afstand tot veld- kavels (m)	Vee- dichtheid (ha grasland en voedergewassen)
40	3.6	13	2.3	ca. 1800	1.4 melkkoe

Grote bedrijven (> 20 N.g.e.*)

*) N.g.e. = Nederlandse grootte-eenheid. Dit is een rekeneenheid, waarmee de economische betekenis van een bedrijf, van groepen bedrijven en van afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf of gebied kan worden aangegeven. De N.g.e. is gebaseerd op het bruto-standaard-saldo per dier of gewas. Onderscheid wordt gemaakt tussen bedrijven groter en kleiner dan 20 N.g.e. Bedrijven met minder dan 20 N.g.e. zijn in het algemeen zeer klein, extensief, nevenberoeps of hobbymatig of afbouwend en niet primair op het hoofdinkomen gericht.

Het grondgebruik op de grote bedrijven bestaat voor 99% uit grasland. De totale produktieomvang is voor 99% geconcentreerd in de sector grasdierhouderij. Van de 40 grote bedrijven zijn er 25 melkveehouderijbedrijven met een ligboxstal (met een gemiddelde bedrijfsoppervlak van 52 ha) en 15 melkveehouderijbedrijven met een grupstal (gemiddeld bedrijfsoppervlak van 40 ha). Van de 40 grote bedrijven hadden in 1992 17 bedrijven (43%) een huiskavel ter grootte van meer dan 60% van de bedrijfsoppervlakte. Het aantal grote bedrijven is de afgelopen jaren met gemiddeld 1.5% per jaar afgenomen. Hetzelfde geldt voor het aantal melkkoeien per bedrijf.

Natuur, landschap en cultuurhistorie

Op enkele kilometers afstand en deels grenzend aan De Burd liggen de belangrijke natuurgebieden van de Princenhof, Alde Feanen en Wydlannen. Vooral ook door de vele verbindende wateren zijn er duidelijke ecologische relaties tussen deze natuurgebieden en het gebied van "Swette-De Burd".

De vroegste blijvende bewoning dateert van omstreeks 400 v. Chr. In de loop van de tijd is het kleigebied in cultuur gebracht. Daardoor is hier een onregelmatige blokverkaveling te vinden. De boerderijen liggen op terpen. Later zijn de nattere klei op veen- en veengronden als hooiland in gebruik genomen. Het land werd systematisch verdeeld, waardoor de verkaveling hier regelmatig is, later zijn daar ook boerderijen gebouwd. Het gebied is geheel in gebruik als grasland.

Binnen het Swettegebied liggen drie natuurgebieden in beheer bij It Fryske Gea: de Botmar, het Kobbelân en het Unlân fan Jelsma. In de twee eerstgenoemde gebieden wordt plaatselijk riet gesneden.

In het Unlân fan Jelsma liggen nog een paar van de best bewaard gebleven stukjes blauwgrasland van Nederland. Ook in het Kobbelân zijn nog blauwgrasland-elementen aanwezig. In beide reservaten komen zeldzame zeggesoorten voor. Het Kobbelân is een jong moerasgebied. Hier broeden water- en moerasvogels (o.a. een kolonie zwarte sterns). Het Unlân fan Jelsma bestaat voor een deel uit bos. Hier broeden vooral bosvogels. In beide natuurgebieden treedt verdroging op, mede als gevolg van ontwatering van het omliggende land.

De Botmar heeft een functie als waterwildbiotoop. In de vijftiger jaren is het meer afgesloten van de boezem en is het waterpeil verlaagd. Als gevolg van die situatie zijn delen van het meer verland. Een deel van het water uit het achterliggende landbouwgebied stroomt door het meer. Dit water is zeer voedselrijk. Dit is te merken aan de vegetatie, die mede als gevolg van de peilverlaging sterk verruigd is, en aan de sterke algengroei.

De graslanden en oeverzones hebben een belangrijke functie als broedgebied en pleisterplaats voor vele vogels. De weidevogelgemeenschap is hier qua soorten-samenstelling plaatselijk zeer goed ontwikkeld. Over het geheel genomen zijn de dichtheden van de aanwezige soorten hoog.

Een deel van de polder Henswoude is beheersgebied (190 ha). 's Winters foerageren veel ganzen en smienten op de graslanden. In botanisch opzicht zijn de graslanden buiten de natuurgebieden niet interessant meer. Plaatselijk zijn de slootvegetaties goed ontwikkeld, evenals de oevervegetaties. Op De Burd zijn plaatselijk indicatorsoorten voor kwel te vinden.

Openlucht recreatie

De meren en wateren rondom "Swette-De Burd" maken deel uit van het belangrijke watersportgebied van het Centrale Friese Merengebied, met Grou en Earnewâld/-Princenhof als brandpunten.

Het Prinses Margrietkanaal is van grote betekenis voor zowel de pleziervaart als de beroepsvaart. Aan de westkant van het Swettegebied vormt de Nesser Zijlroede de vaarverbinding Grou-Akkrum-Aldeboarn. Door deze verbinding kan de watersporter richting Akkrum en het Sneekmeer het Prinses Margrietkanaal mijden.

Binnen de gebiedsgrens van de herinrichting heeft het gebied voor de plaatselijke bevolking alleen een functie voor het recreatief medegebruik.

Op de grens tussen de Noarder- en Süder-Burd is een verblijfsrecreatiecomplex van circa 34 bungalows in uitvoering. Op De Burd zijn verder, afgezien van de overige recreatiewoningen e.d. langs de oevers, geen recreatieve voorzieningen van betekenis. De weg vanaf het pontveer via een voetveer naar Sitebuorren wordt als fietsroute gebruikt vanuit Leeuwarden en Drachten.

Het Swettegebied is voor recreatief medegebruik van belang voor fietsers. Lokaal zijn er vaarten van belang voor de sportvisserij.

Milieukwaliteit

De toestand van het milieu in het gebied laat zich het best beschrijven aan de hand van de milieuthema's vermessing, verzuring, verdroging en verspreiding.

Vermessing

De kwaliteit van het oppervlaktewater in het gebied kenmerkt zich door hoge stikstof- en fosfaatgehalten. Dit geldt zowel voor het boezem- als het polderwater. Naast de natuurlijke voedselrijkdom van klei- en veengronden is af- en uitspoeling van meststoffen vanuit de landbouwgronden hiervan mede de oorzaak. Dit heeft o.a. een negatief effect op de Botmar doordat een deel van het achterliggende landbouwgebied via dit meer afvoert. Voorts vormen puntlozingen van huishoudens een belasting van het milieu. De kernen binnen het landinrichtingsgebied zijn aangesloten op een rioolwaterzuiveringssysteem. Gelet op de grondsoort en de veebezetting zullen in het gebied geen problemen voordoen met de fosfaatverzadiging.

Er zijn geen gegevens bekend met betrekking tot de kwaliteit van het grondwater in het gebied.

Verzuring

De binnen het gebied gelegen gronden zijn niet verzuringsgevoelig in de zin van de Ecologische Richtlijn.

De depositie in het gebied bedroeg in 1990 ca. 3500 tot 4000 zuureq/ha/jaar.(1) Dit is gelijk aan de gemiddelde depositie in Friesland.

Verdroging

De winter- en zomerpeilen in het gebied zijn afgestemd op een landbouwkundige functie. Hierdoor is er sprake van verdroging in de natuurgebieden Kobbelaan en het Unlaan fan Jelsma. Het peilbeheer is afgestemd op het afvoeren van overmatig neerslagwater. Ter compensatie van watertekorten wordt 's-zomers water ingelaten vanuit de boezem. In het boezemwater worden als gevolg van de inlaat

uit het IJsselmeer gedurende het zomerhalfjaar verhoogde chloridegehalten aangetroffen. De kwaliteit van het boezemwater verschilt van het gebiedseigen water.

Verspreiding

In het ontwerp-bodemsaneringsprogramma van de provincie Friesland(2) staan alle bij de provincie bekende of vermoede gevallen van bodemverontreiniging. Buiten de bebouwde kernen in het gebied "Swette-De Burd" zijn geen gevallen van bodemverontreiniging bekend. Er wordt een inventarisatie uitgevoerd van verontreinigingsgevallen van onderwaterbodems. Vanuit het waterkwaliteitsbeheer worden geen bemonsteringen van onderwaterbodems uitgevoerd.

2.3. Kaderstellend beleid

De beleidskaders op het gebied van ruimtelijke ordening en het water- en milieubeleid zijn aangegeven in rijknota's, streekplan, provinciale nota's en bestemmingsplannen. Daarin staan de volgende voor het gebied "Swette-De Burd" relevante zaken vermeld.

RIJKSBELEID

Structuurschema Groene Ruimte (SGR) (3)

"Swette-De Burd" is in het kader van het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) aangemerkt als onderdeel van het Strategisch Groenproject Groote Wielen - Alde Feanen. Het Rijk acht de realisering op voortvarende wijze van dit landinrichtingsproject daarom essentieel.

Blijkens de in het SGR opgenomen ecologische hoofdstructuur zijn de Burd, It Eilân en een gedeelte van het Swettegebied aangeduid als kerngebieden. Het beleid is in dergelijke gebieden gericht op het veilig stellen en vergroten van bestaande natuurwaarden.

Het overige deel van het Swettegebied is aangeduid als natuurontwikkelingsgebied. Het beleid is hier gericht op het tot verdere ontwikkeling brengen van natuurwaarden van (inter)nationale betekenis.

Voorts is in het Swettegebied een te ontwikkelen of te versterken ecologische verbindingzone aangegeven. Ecologische verbindingzones zijn gebieden of structuren die verbreiding, migratie en uitwisseling van soorten tussen verschillende kerngebieden mogelijk maken.

Het gebied "Swette-De Burd" vormt als onderdeel van het Strategische Groenproject Groote Wielen - Alde Feanen één van de 28 gebieden, waar volgens het SGR met prioriteit bufferbeleid wordt ingezet. Hieronder wordt verstaan een scheiding van natuur en landbouw teneinde wederzijdse beïnvloeding te minimaliseren. Dit kan geschieden door het aanleggen van ruimtelijke bufferzones tussen de natuurgebieden, danwel door technische-hydrologische maatregelen aan de rand van natuurgebieden.

Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX) (4)

In de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra is voor het gebied "Swette-De Burd" de zogenoemde "blauwe koers" aangegeven. Een belangrijk kenmerk van de blauwe

koers is het streven naar een verbrede plattelandsontwikkeling. Daarbij gaat het om het ontwikkelen van de verschillende functies in onderlinge samenhang, waarbij de nadruk zal liggen op economisch interessante combinaties van agrarische productie met bepaalde vormen van natuurbeheer, recreatie en toerisme. Het gebied valt in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra onder het ruimtelijk ontwikkelingsperspectief "Nederland-Waterland". In dat verband wordt naar mogelijkheden gezocht om de toeristisch-recreatieve potenties en de mogelijkheden voor natuurontwikkeling te benutten.

Derde Nota Waterhuishouding (5)

In relatie tot het landinrichtingsproject is met name van belang dat de omvang en intensiteit van de verdroging niet verder mag toenemen en op termijn moet worden teruggedrongen.

Verdere gebiedsgerichte uitwerking vindt plaats in het provinciaal waterhuishoudingsplan.

Nationaal Milieu Beleidsplan (6)

De hoofddoelstelling van het milieubeleid is het in stand houden van het draagvermogen van het milieu ten behoeve van een duurzame ontwikkeling. Voor het jaar 2000 gelden als belangrijke generieke doelstellingen:

- voor het gehele landbouwareaal een evenwichtsbemesting met uitzondering van zgn. onvermijdbare verliezen;
- het terugbrengen van de ammoniakemissie in het jaar 2000 met 70% ten opzichte van 1980;

PROVINCIAAL BELEID

Het Swette-gebied valt in het Streekplan Friesland 1994 grotendeels in de categorie "dynamische gebieden" met de aanduiding "landbouwgebied met accent op melkveehouderij". It Kobbelân, Unlân fan Jelsma en de Botmar vallen in de categorie "stabiele gebieden" met de aanduiding "natuur- en bosgebied". Het beheersgebied "Polder Henswoude" is in de categorie "stabiele gebieden" aangeduid als "landbouwgebied met natuurwaarden".

De Burd en It Eilân worden ook tot de stabiele gebieden gerekend. Voor het noordelijk deel van de Burd (250 ha) en nagenoeg het hele Eilân (224 ha) geldt de aanduiding "natuur- en bosgebied". Voor het zuidelijk deel van de Burd (100 ha), het meest westelijk deel van It Eilân, de Pikmar en Wide Ie geldt de aanduiding "meren, natuurgebied (nat) en waterlopen met ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatief gebruik".

Voorts zijn op de Streekplankaart enkele ecologische verbindingsszônes aangegeven.

De provincie heeft de Streekplanuitwerking Blauwe Zône in ontwerp (14) opgesteld. Deze gaat per 1-12-1994 ter visie en wordt naar verwachting in het voorjaar van 1995 vastgesteld. In deze Streekplanuitwerking wordt het volgende voor de verschillende deelgebieden aangegeven.

- Swettegebied: de landbouw blijft hier de belangrijkste functie. In de Sorremorsterpolder kunnen, indien dit vanuit de landbouwsector wordt gewenst, beheersmaatregelen worden afgesloten zonder planologische regelingen (zgn. "vrij inzetbare hectares"). Enkele kleinere natuurgebieden (Botmar, Kobbelân en Unlân fan Jelsma) zullen met een beperkte oppervlakte (circa 50 ha.) worden afgerond. In zuidelijke richting is een (natte) ecologische verbindingsszone gewenst.
- Noarder-Burd: dit gebied zal een natuur(hoofd)functie krijgen. Een deel van de wateren dient voor kanoërs (in bepaalde seizoenen) toegankelijk te zijn. Langs de buitenranden dienen mogelijkheden voor recreatief (mede)-gebruik te worden gecreëerd (o.a. aanlegvoorzieningen). Voorgesteld wordt een open vaarverbinding door de Noarder-Burd te realiseren. Hierbij wordt gedacht aan de Boarchsleat.
- Suder-Burd: dit gebied zal een recreatie(hoofd)functie krijgen. Hier dient een, op de boezem aangesloten, nieuw waterareaal tot stand te worden gebracht. Langs de oevers (ondermeer op de te vormen eilandjes) dient een groot aantal aanlegplaatsen te worden gecreëerd. Op de niet specifiek voor de recreatie ingerichte landtongen en eilandjes dient een natuurlijke ontwikkeling plaats te vinden.
- It Eilân: vergelijkbaar met de Noarder-Burd krijgt dit gebied een natuur-(hoofd)functie met langs de randen kleinschalige aanlegplaatsen en natuurgerichte recreatie. De Aegehoek dient als concentratiepunt van de watersport met aanlegplaatsen te worden voorzien. De noord-zuid lopende Goaisleat krijgt een functie als open vaarverbinding.

Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 (8)

In het Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995 is vanuit het waterkwaliteitsbeleid aan het gebied "Swette-De Burd" grotendeels de functie landbouw toegekend. De daarbij behorende waterkwaliteitsdoelstelling is die van de algemene milieukwaliteit (basisniveau).

Aan De Burd, een gedeelte van It Eilân, de Botmar en een deel van de polder Henswoude (beheersgebied), het Kobbelân en Unlân fan Jelsma is de functie natuur toegekend. Het waterhuishoudkundig beheer staat primair ten dienste van de toegekende functie. Het peilbeheer vervult hierbij een belangrijke rol. Ook voor deze gebieden is het beleid gericht op de algemene milieukwaliteit (basisniveau).

Het provinciale beleid op het gebied van verdrogingsbestrijding is nader uitgewerkt in een door Provinciale Staten vastgestelde verdrogingsnotitie. Hoofddoel is dat verdroging zoveel mogelijk door een integrale, gebiedsgerichte aanpak wordt bestreden.

Provinciaal Milieubeleidsplan (9)

De provincie conformeert zich met betrekking tot het thema verzuring aan het Rijksbeleid met betrekking tot de depositiedoelstellingen en de taakstellingen voor emissiereductie.

Inzake het mestbeleid wordt geconstateerd dat de ontwikkeling en uitvoering in sterke mate door het Rijk wordt bepaald. De provincie ondersteunt dit beleid en wil daarbij een actieve en stimulerende rol spelen met als inzet de vermessing van het milieu niet te laten toenemen en via effectgerichte maatregelen de eutrofiëring te bestrijden.

Het provinciaal beleid m.b.t. het thema verspreiding is gericht op het

voorkomen van verdere verspreiding van milieugevaarlijke stoffen en op het saneren van die situaties, waar teveel milieugevaarlijke stoffen zijn.

GEMEENTELIJK BELEID

Bestemmingsplannen

Het landinrichtingsgebied "Swette-De Burd" ligt in de gemeenten Boarnsterhim en Smallingerland.

Het Swettegebied valt onder de bestemmingsplannen Buitengebied van respectievelijk de gemeenten Boarnsterhim en Smallingerland. Vrijwel het gehele gebied heeft in beide bestemmingsplannen een agrarische bestemming. Enkele gebieden zoals It Eilân en de omgeving van de petgatencomplexen hebben de bestemming "agrarisch gebied met landschappelijke en natuurwetenschappelijke waarde". Voor deze gebieden geldt een aanlegvergunningenstelsel ten aanzien van o.a. cultuurtechnische werken.

Natuurgebieden zoals de petgatencomplexen en de Botmar zijn als zodanig bestemd.

Voor het gehele eiland De Burd heeft de gemeente Boarnsterhim op 18 februari 1992 (herhaald in 1994) een voorbereidingsbesluit genomen met de intentie, dat het grootste deel van het eiland een natuurbestemming krijgt. Voor het zuidelijke gedeelte van De Burd wordt de mogelijkheid voor recreatieve ontwikkeling nadrukkelijk opgehouden. In het kader van het bestemmingsplan, dat thans in voorbereiding is, zal nader bepaald moeten worden welke vormen van recreatief (mede)gebruik mogelijk zijn voor de oeverzones langs de vaarwegen en voor de bestaande bebouwing.

2.4. Knelpunten en wensen

Op basis van de beleidsnota's en de inventarisaties in het gebied zijn de belangrijkste knelpunten opgespoord. Het begrip "knelpunten" moet breed worden geïnterpreteerd en omvat tevens wensen vanuit het beleid. Deze knelpunten en wensen worden hierna per functie omschreven.

Landbouw

- Ongeveer de helft van de grote bedrijven in het gebied heeft een verkaveling die onvoldoende genoemd kan worden. De problemen van de verkaveling betreffen het huiskavelpercentage, het aantal kavels per bedrijf en de afstand van de veldkavels tot de bedrijfsgebouwen.
Het gemiddelde aantal kavels per bedrijf is ca. 3.6; de gemiddelde oppervlakte per kavel van deze bedrijven is ca. 13 ha. Ongeveer 43% van de bedrijven heeft een huiskavel ter grootte van meer dan 60% van de bedrijfsoppervlakte. De afstand van de bedrijfsgebouwen tot de veldkavels (gewogen naar kavelgrootte en wegkwaliteit) is ca. 1800 m. Deze verkavelingssituatie kan bestempeld worden als onvoldoende. Dit leidt voor deze bedrijven tot onnodig hoge bedrijfskosten en ongunstige werkomstandigheden. Voorts geldt dat kleine percelen, onegale maaiveldsliging, begreppeling en een slechte perceelsontsluiting een belemmering vormen voor arbeidsbesparende en milieuvriendelijke bedrijfstechneken.
- Met name vormen de semi-verharde en de onverharde (kavel)wegen een knelpunt. Als gevolg van de opstreckende verkaveling is het centrum van de Soarremoarster- en Henswoudsterpolder slecht ontsloten.

- Voor delen van het Swettegebied is sprake van een onvoldoende ontwateringsdiepte.

Natuur

- Voor de toekomstige grote aaneengesloten natuurterreinen, De Burd, It Eilân zijn vanuit het natuurbeleid reeds concrete natuurdoelstellingen geformuleerd. Voor deze gebieden geldt dat de grond verworven dient te worden en dat er een integraal inrichtingsplan moet komen dat voldoet aan de eisen gesteld door het beleid en dat kan rekenen op voldoende draagvlak.
- Het natuurgebied de Botmar functioneert als binnenboezem voor het water uit de (landbouw)polders en krijgt daarmee te voedselrijk water. Dit vormt een belemmering om zich goed tot natuurgebied te kunnen ontwikkelen.
- Bij de natuurgebiedjes het Kobbelân en het Unlân fan Jelsma treedt verdroging op.
- De geïsoleerde ligging van natuurgebieden belemmert goede uitwisselingsmogelijkheden voor allerlei organismen en daarom dienen een aantal ecologische verbindingsszones te worden gerealiseerd.
- Bij verdergaande agrarische ontwikkeling zullen de biotoopeisen van de meer kritische weidevogels aangetast worden.

Recreatie

- Er is een duidelijke behoefte aan vergroting van de oppervlakte water rond Grou ten behoeve van de watersport in de gehele Alde Feanen, waarbij met name de aandacht gericht is op de Suder-Burd.
- Het is een wens vanuit het beleid om de nog in te richten natuurgebieden te gebruiken voor recreatief medegebruik (natuurpaden, kanovaarten, etc.).
- Belemmeringen voor de kanovaart in het Swettegebied en de Noarder-Burd.
- Tekort aan ligplaatsen.

Milieukwaliteit

Vermesting

- Het water in de vaarten en sloten is geëutrofieerd. Dit leidt in de zomer tot een sterke algenbloei of kroosontwikkeling. Het waterbeheer is thans niet gericht op scheiding van het water uit landbouw- en natuurgebieden.

Verdroging

- In de huidige en toekomstige natuurgebiedjes "It Kobbelân" en "Unlân fan Jelsma" treedt verdroging op. Dit heeft in de afgelopen decennia geleid tot veranderingen in de vegetatie.
- Het waterbeheer in het gebied is niet optimaal gericht op waterconservering en verdrogingsbestrijding. Het waterbeheersingssysteem is hier ook onvoldoende voor uitgerust. De kwaliteit van het inlaatwater vormt een belemmering voor de natuurwaarden in het gebied.

Verzuring

- De externe productiefactoren (perceelsgrootte, onegale ligging, detailontwatering, ontwatering) bemoeilijken in delen van het gebied het doorvoeren van landbouwkundige technieken die de emissie van ammoniak kunnen terugbrengen.

Verspreiding

- knelpunten worden nog onderzocht/zijn nog niet bekend.

Landschap

- Bij schaalvergroting in de landbouw, maar ook bij natuurontwikkeling komt het karakteristieke ontginningspatroon onder druk te staan.
- Als gevolg van allerlei inrichtingsmaatregelen dreigen verschillen in hoofdkenmerken van de onderscheiden landschapstypen te nivelleren.

- Als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen (met name in de verblijfsrecreatie dreigt de specifieke ruimtelijke kwaliteit van Pikmar en Sitebuorster Ie en hun directe omgeving achteruit te gaan.

3. HET VOORNEMEN

3.1. Algemeen

Het voornemen is de voorbereiding van het landinrichtingsproject Swette-De Burd dat na een besluit van Provinciale Staten tot uitvoering kan worden gebracht. Het gaat hierbij niet om een activiteit louter gericht op economisch rendement met daaraan gerelateerde negatieve milieu-effecten. Het landinrichtingsproject beoogt naast het realiseren van economische verbeteringen (landbouw en recreatie) ook een substantiële bijdrage te leveren aan de verbetering van het milieu (inclusief natuur en landschap).

Onderstaande doelstellingen van het landinrichtingsproject en de daaraan gekoppelde activiteiten vloeien voort uit het geformuleerde beleidskader (par.2.3.) en de aangegeven knelpunten (par. 2.4.). Aangezien het gebied nogal wat verschillen vertoont qua functie worden de doelstellingen per deelgebied behandeld. Dit zijn:

- Swette-gebied 1.805 ha.
- It Eilân 225 ha.
- Noarder-Burd 250 ha.
- Suder-Burd 100 ha.

Totaal circa 2.380 ha.

3.2. Doelstellingen en activiteiten

(I) Swette-gebied

Landbouw

Aan het gehele Swette-gebied is de hoofdfunctie landbouw toegekend. De doelstelling van het project is om de externe produktie-omstandigheden voor de landbouw te verbeteren. Concreet betekent dit voor de projectactiviteiten:

- een herverkaveling van de gronden (eventueel) in samenhang met de uitvoering van boerderijverplaatsing en kavelaanvaardingswerken. Hierbij dient het percentage huiskavel zoveel mogelijk te worden verhoogd, het aantal kavels per bedrijf te worden verminderd en de afstand van de bedrijfsgebouwen tot de veldkavels te worden verlaagd.
- Het Swettegebied behoort voor het grootste deel tot de veengronden waarop het rijksbeleid met betrekking tot diepveenweidegebieden van toepassing is. Het subsidiebeleid stelt grenzen aan de drooglegging. Een beperkte peilverlaging blijft mogelijk (tot GT II*). Peilverlaging is van belang voor verhoging van de opbrengst en de benodigde draagkracht. Enkele delen van het gebied behoren tot de kleigronden met wat ruimere mogelijkheden voor ontwatering. In het noordelijk deel van het Swettegebied is de waterbeheersing in 1990 verbeterd in het kader van het A2-plan Goëngahuizen. In de rest van het gebied zal de waterbeheersing worden verbeterd met in achtneming van voornoemde kanttekeningen. In beheersgebieden (gebied van polder Henswoude) is geen peilverlaging mogelijk die verder gaat dan het volgen van de autonome maaiveldsdaling.
- een zodanige aanpassing van de waterbeheersing dat zowel de waterbeheersingsstelsels in de landbouwgebieden als in de natuurgebieden onafhankelijk van elkaar beheerd kunnen worden,

- onderzoek naar de mogelijkheden van aanleg van verharde kavelpaden voor de interne ontsluiting in het kader van flankerend Rijksbeleid ten aanzien van diepveenweidegebieden,
- verharding van semi-verharde bedrijfstoegangswegen. Afhankelijk van de toedeling plaatselijk aanleggen van zogenaamde verdichtingswegen.

Natuur

- Afronding en hydrologische buffering van de bestaande natuurgebieden Botmar, Kobbelân en Unlân fan Jelsma met een beperkte oppervlakte (ca. 50 ha).
- Realisatie van de binnen het projectgebied gelegen schakels van ecologische verbindingzones zoals aangegeven in de Streekplanuitwerking Blauwe Zone. Het betreft de verbinding tussen de Krûme Ie en de Boarn en de verbinding tussen het Oude Diep en het natuurgebied De Deelen.
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer, waaronder "vrij inzetbare hectares" ten behoeve van weidevogelbeheer.

Recreatie

- Het bestaande fijnmazige netwerk van vaarten en waterlopen, waar wenselijk en mogelijk, geschikt maken voor de kanovaart door het opheffen van belemmeringen en het maken van een aantal overdraagplaatsen voor kano's. Daarbij dient tevens aandacht te worden geschonken aan de sportvisserij.
- Nagaan of, en zo ja op welke wijze, het project kan bijdragen aan een aantal recreatie-projecten die o.a. tot doel hebben het genereren van neveninkomsten in de agrarische sector. Hierbij wordt gedacht aan kamperen bij de boer, kanoverhuur etc.
- Verbeteren van de recreatieve uitlooptmogelijkheden voor Nes en Aldeboarn door middel van bosaanleg.
- Nagaan of een "open" verbinding (op boezempeil) mogelijk is tussen Aldeboarn en de Alde Feanen.

Milieukwaliteit

- Verdroging: aangezien de bestaande natuurterreinen onderhevig zijn aan verdroging, dient waar nodig de waterhuishouding te worden aangepast en afgestemd op de na te streven natuurdoeltypes.
- Vermesting: daar waar sprake is van een waterhuishoudkundige verwevenheid van natuur- en landbouwgebieden dienen maatregelen getroffen te worden gericht op scheiding in het systeem van waterhuishouding met als doel de eutrofiëring van het water in de natuurgebieden terug te dringen. In dit verband is het streven om de Botmar hydrologisch te isoleren.
- Verzuring: door de beperkte aanwezigheid van beplantingen in het Swette-gebied is zure depositie geen probleem. De zure emissie zal zich naar verwachting ten gevolge van het generieke beleid naar gewenste waarden ontwikkelen.
- Verspreiding: thans zijn geen gegevens bekend ten aanzien van vervuilde locaties. Wel is er een onderzoek gaande, wat wordt uitgevoerd door de provincie.

Landschap en Cultuurhistorie

- Versterken verschillen in landschapstypen door handhaving en/of versterking van hoofdkenmerken van het veenontginnings- -in het oosten- en het kleiterpenlandschap in het westen; waarnodig het inpassen of hergebruiken van historische patronen en structuren.

- Instandhouden, beschermen en herstel van waardevolle archeologische vindplaatsen.
- Handhaven en waar mogelijk verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het open merenlandschap rond de Pikmar en Sitebuorster Ie.

(II) It Eilân

Aan It Eilân is de hoofdfunctie natuur toegekend. De doelstelling van het project is om dit gebied als kleimoeras in te richten. Concreet betekent dit voor de projectactiviteiten het volgende:

- in het nieuwe natuurgebied dienen (ondiepe) waterpartijen, rietvlaktes, ruigte en struweel tot stand te worden gebracht. Op een gedeelte dient rietteelt te worden overwogen. Het gebied dient een op de natuur afgestemde waterhuishouding en inrichting te krijgen.
- de huidige ontsluiting en bemaling dient te worden aangepast. De meeste bedrijfsgebouwen zullen deels een andere functie krijgen.
- langs de randen van het gebied dienen kleinschalige aanlegplaatsen en natuurgerichte recreatie, zoals wandelpaden, vogelwaarnemingshut te worden gerealiseerd. De Eagehoek dient als concentratiepunt voor de watersport, met aanlegplaatsen en bijbehorende voorzieningen, te worden ingericht. De Goaisleat dient een functie als open vaarverbinding voor de watersport te krijgen. Het streven is de keersluizen op te heffen.

(III) Noarder-Burd

Aan de Noarder-Burd is de hoofdfunctie natuur toegekend. De doelstelling van het project is om dit gebied als kleimoeras in te richten. Concreet betekent dit voor de projectactiviteiten het volgende:

- de kern van het natuurgebied dient als rustgebied - met (ondiepe) waterpartijen, rietvlaktes, ruigte en struweel - te worden ingericht. Nagegaan zal moeten worden of (een deel van) de wateren voor kanoërs (in bepaalde seizoenen) toegankelijk kunnen zijn. Het gebied dient een op de natuur afgestemde waterhuishouding en inrichting te krijgen.
- de huidige ontsluiting en bemaling dienen te worden aangepast. De in het zuidelijk gedeelte gelegen ontsluitingsweg en woningen zullen een aparte bemaling moeten houden. Enkele bedrijfsgebouwen zullen vervallen en deels een andere bestemming krijgen.
- het creëren van een vaarverbinding door de Noarder-Burd. Hierbij wordt gedacht aan de in oost-west richting lopende Boarchsleat.
- langs de randen van het gebied dienen mogelijkheden voor recreatief (mede)gebruik te worden gecreëerd, waaronder ligplaatsen.
- mogelijkheden voor de natuurgerichte recreatie kunnen tot stand worden gebracht, met bijvoorbeeld natuurpleinen en/of waarnemingshutten.

(IV) De Súder-Burd

Aan de Súder-Burd is de hoofdfunctie recreatie toegekend. De doelstelling van het project is dan ook om dit gebied voor de waterrecreatie in te richten om de recreatiedruk voor het gehele Alde Feanen gebied te verlagen. Concreet betekent dit voor de projectactiviteiten het volgende:

- er dient een, op de boezem aangesloten, nieuw openbaar waterareaal tot stand te worden gebracht. Dit waterareaal kan bestaan uit grotere waterpartijen, welke via kreekachtige systemen met elkaar in verbinding staan.

Langs de oevers (ondermeer op de te vormen eilandjes) dient een groot aantal aanlegplaatsen te worden gecreëerd.

- de west-oost lopende ontsluitingsweg dient te worden gehandhaafd, ondermeer als fietsroute.
- er dient te worden nagegaan of er op de scheiding tussen de Noarder- en de Suder-Burd een verbinding voor de kleine watersport (zoals kanoën) kan worden gerealiseerd.
- op de niet specifiek voor de recreatie ingerichte landtongen (schier)eilandjes dient een natuurlijke ontwikkeling plaats te vinden.

3.3. Alternatieven

Algemeen

Een landinrichtingsplan is een integraal plan, dat wil zeggen een plan waarin de voorgenomen maatregelen ter verbetering van de verschillende functies onderling met elkaar samenhangen. Op onderdelen van dit plan kunnen alternatieven worden opgesteld. Een alternatief is een andere oplossing voor de inrichtingsopgave en bestaat dus uit andere maatregelen of voorzieningen, dan wel uit een andere combinatie hiervan. De doelstellingen van het project blijven hierbij gelijk.

Alternatieven moeten voldoen aan de gestelde doelen en moeten in de praktijk uitvoerbaar zijn. Uitvoerbaar betekent dat de voor landinrichting vastgestelde investeringsniveau's niet worden overschreden en dat eigendom, beheer en onderhoud zijn geregeld. Daarnaast zal de landinrichtingscommissie sterk laten meewegen of er voor de plannen voldoende draagvlak is in de streek. Bij het opstellen van alternatieven worden deze voortdurend getoetst aan de hierboven beschreven randvoorwaarden. Daarnaast wordt gelet op het rendement en de doelmatigheid van de maatregelen.

In het Voorontwerp/MER zullen de alternatieven worden gepubliceerd en beargumenteerd en zal er een zgn. "voorkeursalternatief" worden aangegeven. Het zgn. "nulalternatief" ("autonome ontwikkeling") en "meest milieuvriendelijk alternatief" zullen in ieder geval gepresenteerd worden.

Alternatieven binnen Swette-De Burd

De ruimte om voor dit landinrichtingsproject volwaardige alternatieven aan te geven is beperkt. Enerzijds zijn de doelstellingen van het project concreet en anderzijds is de beleidsruimte beperkt. Er is daarom in dit vroege stadium van de planvorming voor gekozen om niet geforceerd alternatieven te benoemen, maar eerst de bandbreedte vanuit verschillende invalshoeken te geven. Lopende de planvorming zal dan duidelijk moeten worden of er sprake is van volwaardige alternatieven. Om die bandbreedte aan te geven worden 2 invalshoeken bekeken, nl. recreatie en landbouw.

Recreatie

Er liggen diverse wensen op dit terrein die, indien deze uitgevoerd zouden worden, een grote investering vragen. De financiële dekking van al deze plannen

is ook nog niet rond. Er kunnen daarom in de planvorming verschillende investeringsniveau's voor recreatie worden onderscheiden. Daarnaast speelt de problematiek van het recreatief medegebruik van natuurgebieden. Sommige recreatieve ontwikkelingen in en rond de natuurgebieden passen uitstekend bij de vastgestelde natuurontwikkeling, maar andere werken juist verstorend. De vraag is dus in hoeverre menging van recreatie en natuur moet worden doorgevoerd in de planvorming. Ook dit aspect kan worden betrokken bij het ontwikkelen van alternatieven. Op basis van het bovenstaande lijkt het de moeite waard om na te gaan of er sprake kan zijn van "meer" en "minder" vergaande volwaardige recreatiealternatieven.

Landbouw

Bij deze invalshoek kan worden gedacht aan een richting van intensivering en daar tegenover één van extensivering. Bij intensivering kan worden gedacht aan inplaatsing van bedrijven, lagere slootpeilen, hoog investeringsniveau. Bij extensivering gaat het om een bedrijfsvoering die meer op "verbreding" (o.a. kamperen bij de boer, windenergie, etc.) is gericht. Dit laatste kan ook "agrarisch natuurbeheer" inhouden (betreft o.a. "vrij inzetbare hectares").

4. GLOBALE BESCHRIJVING MILIEU-EFFECTEN

Aan de hand van de onderstaande thema's wordt globaal aangegeven wat de te verwachten milieu-effecten van de landinrichtingsmaatregelen zullen zijn. Het begrip milieu-effect wordt hierbij breed geïnterpreteerd.

Natuur

In het kader van het project wordt een oppervlakte van ruim 500 hectare begrensd natuurgebied ingericht dat onderdeel uitmaakt van het totale Alde Feanen complex.

Hierbij ontstaan nieuwe grote aangesloten natuurgebieden en enkele bestaande kleinere natuurgebieden worden versterkt. De realisatie van enkele ecologische verbindingszones vergroot de samenhang tussen enkele natuurgebieden. Door de scheiding van het waterbeheersingssysteem voor landbouw en natuur is het mogelijk om de waterbeheersing van beide functies te optimaliseren. Tevens kan door o.a. de mogelijke inzet van het instrument "vrij inzetbare hectares" de aanwezige weidevogelwaarden duurzaam gehandhaafd of verbeterd worden. Dit laatste is van toepassing, indien wordt gekozen voor een landbouwalternatief in de richting van "verbreding".

Milieukwaliteit

- Verdroging.

Door maatregelen in de waterbeheersing kan de verdroging van de bestaande natuurgebiedjes It Kobbelân en Unlân fan Jelsma worden teruggedrongen.

- Vermesting.

Door scheiding van het waterafvoersysteem voor landbouw en natuur kan de eutrofiëring van water in de natuurgebieden met name Botmar worden teruggedrongen. Voorts kan er door een verbeterde verkaveling en kavelinrichting een vermindering van randverliezen optreden.

- Verzuring.

Een betere verkaveling en detailontwatering (draagkracht) maakt een efficiënter gebruik van de emissie-arme aanwending van mest mogelijk (b.v. de zode-bemesting).

- Verstoring.

Het recreatief medegebruik van natuurgebieden levert meer draagvlak op in de streek, maar kan ook afhankelijk van intensiteit en locatie (beperkte) negatieve gevolgen op deze gebieden hebben in de vorm van verstoring.

Recreatie en leefbaarheid

Als gevolg van de realisatie van de plandoelstellingen wordt er in een aanzienlijke verruiming van recreatieve mogelijkheden voorzien, waarbij tevens de recreatieve druk op de gehele Alde Feanen wordt verlaagd. Naast het creëren van nieuw water (Suder-Burd), aanlegplaatsen en kanovaarten worden er mogelijkheden geschapen voor (beperkt) recreatief medegebruik in natuurgebieden.

Landschap en cultuurhistorie

De doelstellingen met betrekking tot het landschap van de toekomstige natuurgebieden van de Noarderburd en It Eilân zijn natuurvolgend. Er zullen zich belangrijke veranderingen in de beleving van het landschap voordoen. Open weidegebieden zullen plaatsmaken voor (ondiepe) waterpartijen, rietvlakten, stru-

weel, ruigte en plaatselijk moerasbos. Ook de Suderburd zal sterk van karakter veranderen. Na inrichting zullen open water, enige verblijfsrecreatie, bossige elementen, kreekachtige wateren en schiereilanden het landschapsbeeld bepalen. Volgens doelstellingen gericht op de visueel ruimtelijke kwaliteiten rond de meren zullen de randen langs de Pikmar en de Sitebourster Ie open van karakter blijven. Door specifieke inrichtingsmaatregelen zullen historisch-geografische patronen herkenbaar blijven of worden versterkt. Waardevolle archeologische vindplaatsen zullen tenminste behouden blijven en mogelijk zal de herkenbaarheid worden vergroot.

5. PROCEDURE, RAPPORTAGE EN INSPRAAK

5.1. Stappen in de procedure

De procedure voor de planvorming bij landinrichting in samenhang met de MER-procedure is schematisch weergegeven in bijlage 2.

Voor het project "Swette-De Burd" worden na het verschijnen van deze startnotitie de volgende stappen doorlopen:

- ~ inspraak door een ieder, ten behoeve van het opstellen van de richtlijnen,
- ~ wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effect rapportage brengen advies uit ten behoeve van het opstellen van de richtlijnen,
- ~ opstellen van richtlijnen door het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag betreft in deze Gedeputeerde Staten van Friesland,
- ~ opstellen voorontwerp-landinrichtingsplan en MER. Het voorontwerp-landinrichtingsplan zal, waar mogelijk, een aantal alternatieven bevatten. Het voorontwerp en het MER worden gezamenlijk gepubliceerd,
- ~ inspraak en advies op het voorontwerp-landinrichtingsplan en MER,
- ~ uitwerken en besluit ontwerp-landinrichtingsplan. Aan de hand van inspraakreacties en adviezen wordt het voorontwerp eventueel aangepast en nader uitgewerkt tot een ontwerp-landinrichtingsplan,
- ~ besluit tot uitvoering. Tenslotte wordt door Gedeputeerde Staten van Friesland het besluit tot uitvoering genomen,
- ~ evaluatie. Na uitvoering van het landinrichtingsproject is het bevoegd gezag wettelijk verplicht een evaluatie uit te voeren met betrekking tot de optredende milieu-effecten. Bij het besluit tot uitvoering dient er derhalve een evaluatieprogramma te worden opgesteld door het bevoegd gezag.

5.2. Onderdelen MER

De eindrapportage bestaat uit het voorontwerp-landinrichtingsplan en het MER. Het voorontwerp wordt gepresenteerd conform de wensen van de landinrichtingsprocedure. In het MER dienen de volgende onderdelen aan de orde te komen.

Probleemstelling en doel

Dit onderdeel betreft een nadere uitwerking van hoofdstuk 2 van voorliggende startnotitie. Ingegaan wordt op ontwikkelingen en achtergronden van het landinrichtingsproject "Swette-De Burd". Tevens wordt ingegaan op de planologische kaders en de relevante aspecten van het beleid van Rijk, provincie en gemeenten.

Voorgenomen activiteit en alternatieven

Dit onderdeel betreft de ontwikkeling en uitwerking van de in de rapportage te beschouwen alternatieven. In de rapportage wordt een argumentatie gegeven waarom bepaalde oplossingen al dan niet realistisch worden geacht. Het niet realiseren van het landinrichtingsplan wordt vanuit de optiek van de milieu-effectrapportage gezien als het nul-alternatief (de situatie waarin het landinrichtingsproject "Swette-De Burd" niet wordt uitgevoerd).

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De bestaande toestand van het milieu in het gebied Swette-De Burd zal worden beschreven voorzover van belang voor het opstellen van de gevolgen van de realisatie van het landinrichtingsproject voor het milieu.

De beschrijving van de autonome ontwikkeling vindt plaats als onderdeel van .

het nul-alternatief. Hierbij wordt uitgegaan van de vastgestelde uitvoeringsplannen, het ruimtelijke ordeningskader en het beleid ten aanzien van landbouw, stedelijke ontwikkelingen, waterbeheer, natuur, recreatie en verkeer en vervoer op de langere termijn, echter met uitzondering van uitvoering van het landinrichtingsproject Swette-De Burd.

Milieu-effecten van de alternatieven

In het MER zijn de volgende punten van belang bij de beschrijving van milieu-effecten.

- In het MER worden de milieu-effecten van verschillende alternatieven beschreven en met elkaar vergeleken. De effecten zullen zoveel mogelijk voor een periode van 30 jaar na uitvoering van het landinrichtingsplan worden bepaald.
- In een overzicht zal dan per milieu-aspect worden aangegeven in hoeverre er van een positief dan wel een negatief effect sprake is. Hierbij wordt, voorzover relevant en mogelijk, gebruik gemaakt van kwantitatieve gegevens.
- De beschrijving en vergelijking van de milieu-effecten zal aansluiten bij het detailniveau van het te nemen besluit over de voorgenomen activiteit. Bij de effectbeschrijving wordt zonodig onderscheid gemaakt in effecten op project-, deelgebieds- en ecotoopniveau.
- Bij de beschrijving van de effecten zal, voorzover mogelijk en relevant, worden aangegeven of de effecten tijdelijk of permanent, al dan niet omkeerbaar zijn, op korte of langere termijn spelen en of er sprake is van elkaar versterkende effecten. Per alternatief kan worden aangegeven welke effect- ondervangende of compenserende maatregelen mogelijk zijn.
- De effecten zullen voor een nader te bepalen periode worden bepaald, afhankelijk van de aard van het effect.

Leemten in kennis en evaluatie

De vanuit de optiek van milieu-effectrapportage relevante leemten in kennis en informatie worden aangegeven. Voorts zal een aanzet worden gegeven voor een evaluatieprogramma van het landinrichtingsproject met als intentie om na te gaan of de verwachte milieu-effecten optreden zoals deze zijn voorspeld.

5.3. Reacties en nadere informatie

Schriftelijke reacties op deze startnotitie worden betrokken bij het opstellen van de adviesrichtlijnen door de Commissie MER en bij de vaststelling van de richtlijnen door het bevoegd gezag. Deze reacties kunnen worden gestuurd aan:

Gedeputeerde Staten van Friesland
Postbus 20.120
8900 HM LEEUWARDEN

Nadere informatie is in te winnen bij:
Provincie Friesland
Tweebaksmarkt 52
Postbus 20.120
8900 HM LEEUWARDEN
Tel. 058-925335 (de heer S. Akkerman)
058-925667 (de heer P. de Jong)

LITERATUURLIJST

1. Cultuurtechnische inventarisatie De Bird en het Zwette-gebied, Staring centrum, Wageningen, 1993
2. Ontwerp-Bodemsaneringsprogramma voor de provincie Friesland.
3. Structuurschema Groene Ruimte (SGR) deel 3. Regeringsbeslissing, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Den Haag 1993.
4. Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX), Ministerie van V.R.O.M., Den Haag 1991.
5. Derde Nota Waterhuishouding, Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Den Haag 1989.
6. Nationaal Milieubeleidsplan, Ministerie van V.R.O.M., Den Haag 1991.
7. Streekplan Friesland 1994, Provincie Friesland, Leeuwarden 1994.
8. Waterhuishoudingsplan Friesland 1992-1995, Provincie Friesland, Leeuwarden 1992.
9. Provinciaal Milieubeleidsplan, 1994-1997, Provincie Friesland, Leeuwarden 1994.
10. Landbouw structuuradvies Swette-De Burd (1994), Provinciale Raad voor de Bedrijfsontwikkeling in Friesland 1994.
11. Advies Openluchtrecreatie Swette-De Burd (1994), Directie Openluchtrecreatie 1994.
12. Advies NBLF Swette-De Burd, Consulentschap NBLF provincie Friesland, Leeuwarden 1994.
13. Overwegingen en uitgangspunten De Bird en het Zwette-gebied, Landinrichtingsdienst, Leeuwarden 1992.
14. Streekplanuitwerking Blauwe Zône, Provincie Friesland, Leeuwarden 1994.

